

PARÁDI Ákos*
BORHY Sándor – FERY Oszkár – MENKINA János

Absztrakt

1919 júliusában a magyarországi tanácsköztársaság terroralakulata megkínoztta és meggyilkolta a Magyar Királyi Csendőrség három tisztjét FERY Oszkár altábornagyot, BORHY Sándor és MENKINA János alezredeküket. Holttestüket éjjel a Dunába dobták.

Kulcsszavak:

magyarországi tanácsköztársaság , Magyar Királyi Csendőrség ,
FERY Oszkár altábornagy ; BORHY Sándor alezredes , MENKINA János alezredes

Abstract

In July 1919, the Terrorist Formation of the Hungarian Counseling Republic tortured and murdered three officers of the Hungarian Royal Gendarmerie, Oszkár FERY lieutenant general, Sándor BORHY and János MENKINA lieutenants-colonels. Their bodies were thrown into the Danube by night.

Keywords:

Counseling Republic in Hungary ; Hungarian Royal Gendarmerie ;
Oszkár FERY lieutenant general ; Sándor BORHY lieutenants-colonel ;
János MENKINA lieutenants-colonel

*

Open Researcher and Contributor ID = Nyílt Kutató és Közreműködő Azonosító (ORCID) :

<https://orcid.org/0000-0002-1873-0605>

Institutional attachments = Szerző intézményi kötődései :

- Bertalan Szemere Scientific Society of History of Hungarian Law Enforcement =
Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság

@: akos.paradi@gmail.com

doi: 10.31626/HU-EISSN2560094X.IV.TOM.95-116.p

1 919. VI. 22.-ének az évfordulói szomorú napok. Ekkor gyilkoltak meg a magyarországi tanácsköztársaság terror alakulatának a tagjai három csendőrtisztet.¹ FERY Oszkár altábornagy, BORHY Sándor alezredes és MENKINA János alezredes (**I.sz., II.sz., III.sz. melléklet**) hármas „bűnt” követtek el: magyarok, tiszték és csendőrök voltak. E „bűnhalmaz” oly súlyos következménnyel járt, hogy a magyarországi tanácsköztársaság terrorszervezetének főnökei utasításba adták a tiszték elfogását és kivégzését, melyet a buzgó végrehajtók szörnyű kínzásokkal is tetézték.²

Mi is történt az I. világháború után, a KÁROLYI-kormány követő magyarországi tanácsköztársaság regnálása alatt, 99 éve? Magyarország vesztesként került ki az I. világháborúból, a hatalmat a KÁROLYI-kormány vette át, melyet a szociáldemokraták asszisztálásával az Oroszországból hazatért kommunisták puccsal ragadtak magukhoz. Az ország területének egy részén ANTANT csapatok álltak. Az erkölcsi állapotok lezüllettek. A tanács hatalom új, eddig jóformán ismeretlen eszméket és erkölcsöt hirdetett, amely szöges ellentétben állt mindazzal, amely szerint a magyar nemzet élt. A KHON (KUN) Béla által vezetett kommunista párt terrorállamot alakított ki, ahol a rendszerrel szembe szegülő, vagy ilyen cselekedet megvalósítására potenciálisan alkalmas személyeket általában rövid úton likvidáltak.³

Az úgynevezett „Lenin-fiúk” féle terror csapatok páncélvonat segítségével villámgyorsan elérték a tanács hatalom számára instabillá váló térségeket, ahol a veszélyesnek gondolt személyeket likvidáltak, a felkeléseket csírájában folytatták el. A magyar közgondolkodás számára ismeretlen és ellenszenves megoldás volt, hogy az állam fegyveres ereje ne csupán leverje az igazukért fegyvert fogók mozgalmát, hanem ugyanazon szervezet el is ítélje a felkelőket és az ítéletet is végrehajtsa. A magyarországi tanácsköztársaság fennállásának 133 napja alatt valódi államterroret alakítottak ki létrehozva az ehhez szükséges terrorszervezeteket. Az I. világháború által nehéz helyzetbe hozott magyar társadalom védelmi képességeinek megvalósítására hivatott állami fegyveres rendvédelmi testületek —

amelyek a háború tekintetében egyébként is legyengültek — az „őszirózsás forradalom” és a KÁROLYI-kormány által tovább gyengültek. Ebből fakadóan számos rendvédelmi szervezetet hozott létre a magyar társadalom. A szétforgácsolt rendvédelem helyett a központi államhatalomnak közvetlenül alárendelt és az ország teljes területére kiterjedő hatáskörrel rendelkező rendvédelmi szervezet létrehozása helyes lépés lett volna, ha ezen szervezet nem a társadalom egy csoportja, illetve egy kitüntetett eszme és politikai szervezete érdekei szerint működött volna oly módon, hogy terrorcselekményekkel tartja sakkban a magyar nemzetet. Mivel azonban a magyarországi proletár diktatúra nem rendelkezett kellő számú személyi bázissal, amelyből kiállíthatta volna a rendvédelmi testületek személyi állományát, illetve a magyarországi lakosság döntő többsége nem rokonszenvezett a tanács hatalom eszmei alapjaival, ezért a Vörös Őrség mellett létrehozták azokat szervezeti egységeket, amelyek a terror kivitelezésére voltak alkalmasak.⁴

A három vértanúhalált halt csendőrtiszt ezen szervezet látómezejébe került. Sorsuk ezzel megpecsételődött. A történelem fura fintora, hogy éppen annak a szervezetnek a tisztjei — köztük a testület vezetője — haltak halált a terrorszervezet pribékjeinek a kezeitől, amely a polgári viszonyoknak megfelelően a rendet létrehozta és példamutató módon fenntartotta a magyar vidéken.⁵

Az nyilvánvaló volt, hogy a dualizmus kori rendvédelmi testületek tiszti karai tagjainak a többsége nem rajong a magyarországi tanácsköztársaságért. A legtöbben azonban kívártak. Egyszerűen nem hitték el, hogy olyan jellegű államhatalom, mint a magyarországi tanácsköztársaság sokáig életképes lehet. A neveltetésük, a világnézetük, az ismereteik és tapasztalataik alapján nem is juthattak ettől lényegesen eltérő következtetésre. Élték tehát tovább a megszokott életüket, oly módon, ahogyan azt a megváltozott körülmények lehetővé tették.

Ilyen életet élt FERY Oszkár altbgy., BORHY Sándor alez. és MENKINA János alez. is. Nem szervezkedtek a magyarországi tanácsköztársaság ellen. Az azonban egyértelmű volt,

hogy a vörös uralom vége után — elsősorban FERY Oszkár altbgy. — minden bizonnyal vezető szerepet töltenek majd be a rend helyreállításában és fenntartásában. FERY Oszkár altbgy. képzettsége és tapasztalatai alapján nagy valószínűség szerint talán a legalkalmasabb személy lehetett volna a rend helyreállítását megvalósító szervezet vezetői posztjának ellátására.

Honnan eredt az a gondolat, hogy a magasrangú csendőrtisztek ezen csoportja valamilyen veszélyt jelenthet a magyarországi tanácsköztársaságra. A Vörös Őrség főparancsnokságának személyzeti osztályán, mint osztályvezető teljesített szolgálatot ZAGYI József volt csendőr törm. kitől a gondolat származott.⁶

A dualizmuskori magyar rendvédelmi testületeket a magyarországi tanácsköztársaság ugyan feloszlatta, helyettük pedig a Vörös Őrséget hozta létre, azonban a felosztatott rendvédelmi testületek személyi állományát átvette. Mindenkit átvettek, de az átlépés önkéntes volt. A tisztek jelentős része — akiknek volt annyi tartalékuk, hogy a várható nehéz időket átvészeljék — nem vállalt szolgálatot a Vörös Őrségben. A légénységi állomány ezt pénzügyi okokból nem tehetette meg, így ők többnyire az új testületbe átlépve folytatták tovább szolgálatukat.⁷

Fehér hollónak számítottak a korabeli rendvédelmi testületek azon tagjai, akik lelkesen támogatták az új szervezetet. ZAGYI József ilyen fehér holló volt.

ZAGYI József lezüllött alkoholista volt. Annak ellenére, hogy a Magyar Királyi Csendőrségben már a dualizmus időszakában sem nézték jó szemmel a túlzott alkoholfogyasztást és a személyi állomány elé magas erkölcsi mércét állítottak, a háború okozta emberhiányból fakadóan azonban elvéve mégis előfordulhatott, hogy a testületi tagságra erkölcsileg érdemtelen személyek is teljesíthettek szolgálatot a szervezetben.

A mintegy 12 000 fős személyi állományra óriási teher nehezedett az I. világháború során. A testület teendői jelentősen megnöttek a háborús feladatokból fakadóan, illetve a szervezet egyes részei ideiglenes jelleggel ugyan de leszakadtak. Ilyen volt például a határszéli csendőrség, amely fegyvernemi

jelleggel működött és a Magyar Királyság útlevelköteles határvonalait őrizte. A határszéli csendőrség békeidőben ugyan más jellegű teendői mellett végezte a határvonalak őrzését, fegyveres konfliktus esetén azonban a határvonal őrzése vált a fő feladatává. Ekkor hatásköre kibővült a társ határőrizeti szervezetek felügyeletére, átvéve ezen feladatokat a Magyar Királyi Határrendőrségtől, amely ilyen hatáskörrel békeidőszakban rendelkezett. A helyben mozgósítottakat a határszéli csendőrség objektumaiba vonultatták be és a csendőrpapancsnokok alárendeltségébe kerültek. A csendőrség testületi létszámának tekintélyes hányada 1 052 fő ezzel kikerült a testületi feladatok végrehajtását megvalósító személyek köréből.⁸

Az I. világháború kapcsán nem csupán a határőrizet vont el élőerőt a testülettől. A mozgósításkor eleve tervezték a csendőrség személyi állománya egy részének a behívását tábori csendőri szolgálat ellátására. A tervezett létszám 2 120 fő volt. Az érintetteket — a határszéli csendőrség tagjaihoz hasonlóan de eltérő tartalommal — felkészítésben részesítette a haderő a háborús feladataik eredményes végrehajtása érdekében.⁹

A tervezettnél nyilvánvalóan jóval nagyobb igény volt csendőrökre a tábori csendőrség kötelékében, hiszen FARKAS Márton mérvadó feldolgozása szerint az I. világháború utolsó éveiben már 22 100 fő teljesített tábori csendőri szolgálatot. Ezen személyi állomány döntő többsége ugyan nem volt csendőr, azonban — csak a tervezett 2 120 fővel számolva — a tábori csendőri szolgálat csendőrök által teljesített része önmagában is jelentős élőerőt vont el a testülettől. Mivel a csendőr testület személyi állományának utánpótlása szünetelt a hadra fogható személyek frontszolgálatra küldésének biztosíthatósága érdekében.¹⁰

A Magyar Királyi Csendőrség az I. világháború során — a hadműveleti területek kivételével, a társ rendvédelmi testületekhez hasonlóan — ugyan nem került a haderő felügyelete alá¹¹, azonban így is olyan feladatok terhelték a testületet, amelyeknek az eredményes megvalósítása az adott feltételek

között lehetetlen volt.¹²

Ilyen körülmények között, ha nem is helyeselhető, de érthető, hogy ocsú is került a tiszta búza közé. ZAGYI József ilyen ocsúnak tekinthető. Már a KÁROLYI-kormány időszakában is a testületi fegyelem elleni fellépés szószólója volt.¹³ A fegyelmet gyengítő intézkedés volt a tanács hatalom időszakában a katonai rendfokozatok eltörlése. A parancsnokokat a betöltött beosztások szerint szólították meg. Hasonló módon alakult a helyzet a csendőrök esetében is.¹⁴

ZAGYI Józsefnek a Magyar Királyi Csendőrségre vonatkozó kijelentései a humánumot, a testületi identitástudatot és a realitást egyaránt nélkülözték.¹⁵ Ő volt a kiagyalója annak az elképzelésnek, hogy a tanács hatalom érdekében az összes csendőr tisztet internálni kell. Erre vonatkozó elképzeléseit írásba is foglalta, melyben úgy foglalt állást, hogy a magasrangú csendőrtisztek ellenforradalmat készítenek elő. Őt csendőr tisztet meg is nevezett, akik az ellenforradalom nyomán magas vezetői tisztséget fognak betölteni. Köztük volt FERY Oszkár altbgy., BORHY Sándor és MENKINA János alezredek.¹⁶

ZAGYI József írását CHLEPKO (HANTOS) Endrének a Vörös Őrség országos főparancsnoka politikai megbízottjának adta át, aki azt tovább adta PELACSHEK (PÓR) Endrének a Vörös Őrség főparancsnoka titkárának. Az immár ügyirattá vált sajtós írásművet — az abban foglaltak kontrolljának mellőzésével — további intézkedés végett továbbküldték a belügyi és a hadügyi népbiztosságnak, KOHN (KUN) Bélának és a hadsereg főparancsnokának.

A magyarországi tanácsköztársaságot egyaránt szorongatták a külső hatalmak haderői és a tanács hatalom ellen fegyveresen is fellépő belső társadalmi erők. E helyzet által a tanács hatalom illetékesei minden bizonnyal feljogosítva érezték magukat arra, hogy a ZAGYI-féle íromány valóságtartalma vizsgálatának a mellőzésével lépjenek fel az „ügyiratban” megnevezett személyek ellen.

ZAGYI József 1919. VII. 17-én hozta létre írását, 1919. VII. 18. és 19. közötti éjszaka pedig már le is tartóztatták a há-

rom csendőrtisztet. CHLEPKO (HANTOS) Endre még a ZAGYI József-féle írás kézhez vételének a napján magához kérte a CSERNY József terroralakulat parancsnokát¹⁷, akinek utasításba adta, hogy FERY Oszkárt és társait le kell tartóztatni és ki kell végezni.

CSERNY József haladéktalanul intézkedett. CHLEPKO (HANTOS) Endréhez küldte terrorcsapatának két tagját RANÁNYI Kornél és BONYHÁTI Tibor politikai nyomozókat — becenevükön a vérebekeket — akik rövid időn belül megjelentek CHLEPKO (HANTOS) Endrénél. A két politikai nyomozót CHLEPKO (HANTOS) Endre arra utasította, hogy a csendőrtiszteket el kell fogni és a CSERNY-féle különítmény Mozdony utcai laktanyájába szállítani, ott pedig végezni kell velük.¹⁸

A nyomozók autóval a csendőrtisztek lakása elé hajtottak és 1919. VI. 18.-ról 19-re virradó éjszakán a csendőrtiszteket letartóztatták és a terrorszervezet mozdony utcai épületébe szállították. Először FERY Oszkár altbgy-t hurcolta el két bőrkabátos nyomozó a Fő utca 23. szám alatti lakásáról. Ezt követően került sor MENKINA János cső.alez. elfogására a FÉNY utcai lakásán. Végül pedig BORHY Sándort tartóztatták le ugyancsak a lakásán.¹⁹

FERY Oszkár altbgy-t egyszer már letartóztatták a tanács hatalom illetékesei, akkor azonban elengedték. A letartóztatást sokan figyelmeztetésnek tekintették, ezért tisztársai és ismerősei arra kérték, hogy meneküljön. FERY Oszkár altbgy. azonban férfihoz és katonához méltatlannak tartotta a bujkálást. Úgy érvelt, hogy a végzet akarata elől nem lehet elmenni.²⁰

Az altábornagy letartóztatása ellen az elfogást megvalósító nyomozóknál a házbizalmi tiltakozott, azonban a nyomozók revolverükkel fenyegetőzve elzavarták. A házbizalmi azonban mégis követte a nyomozókat az utcára, ahol az ott szolgálatot teljesítő vörös őr járőrnek elmondta a jogtalan cselekedet (FERY Oszkár altbgy. letartóztatása) miatti panaszát. A nyomozók azonban felsőbb utasításra hivatkozva elhárították a házbizalmi és a járőr közbelépését, az altábornagyot kocsiba ültetve elhajtották.²¹

FERY Oszkár altábornagyot és két volt beosztottját BORHY Sándor cső. alez és MENKINA János cső. alez. tisztársait napokig brutális módon kínozták a CSERNY különítmény prbékjei a Mozdony utcai rekvirált objektumuk pincéjében.

A különítmény vezetője CSERNY József volt, aki a háború előtt börmunkásként dolgozott, majd a tengerészetnél teljesített katonai szolgálatot. A háború vége felé orosz fogságba esett, ahonnan megszökve az „Őszirózsa Forradalom” időszakában érkezett Budapestre. Csatlakozott a Szovjet-Oroszországból hazatérő és kommunista szervezkedést végző csoporthoz. Itt ismerkedett meg a magyarországi tanácsköztársaság leendő vezetői körébe tartozókkal: SZAMUELLY Tiborral, KLEIN (KORVIN) Ottóval, POGÁNY Józseffel, VÁGÓ Bélával és KHON (KUN) Bélával, akivel barátságba is került.

KHON (KUN) Béla CSERNY Józsefet a Szovjetunióba küldte azzal a céllal, hogy ismerje meg az ottani politikai rendőrség szervezetét és működését. CSERNY József a feladatot teljesítette és mintegy 80 főnyi Oroszországból szabadult hadifogoly társaságában tért vissza Magyarországra. Hazatérve hozzálátott egy különítmény felállításához, amelynek a magvát a Szovejtunióban toborzott 80 fő képezte. A különítmény létszámát hamarosan néhány száz főre növelte. A különítmény soraiba való felvétel tekintetében csupán egyetlen követelmény volt, nevezetesen gondolkodás nélkül hajtsák végre előljáróik utasításait. Aki ezt vállalta, illetve akiről feltételezhető volt, hogy e szerint fog cselekedni azt felvették.

A különítmény székhelye számára kezdetben a BATTYHÁNY-palotát foglalták le. A létszám növekedésével a különítményt zászlóaljja szervezték, melyet három épületben helyeztek el. CSERNY és társai a Mozdony utcai tanítóképzőbe költöztek, KLEIN (KORVIN) Ottó alá tartozó terroristák az országház épületét vették birtokba. A zászlóalj harmadik csoportja pedig a HUNYADI-palotában helyezkedett el.²²

A csendőrtiszteket napokig kínozták a Mozdony utcai épületben. A környék lakói a Mozdony utcai tanítóképző épületét igénybe vevő terrorkülönítmény szörnyűséges tetteiről ugyan semmit sem tudtak, azonban borzalmas fájdalomkiálltásokra emlékeztek az érintett napok éjszakáin.

A kínzások eredménytelennek bizonyultak. Hiába bántalmazták a csendőr tiszteket, azok nem tudtak mit bevallani. Végül CSERNY József, PAPP Sándor és a nyomozók elhatározták, hogy fogjaikat a következő éjszakán meggyilkolják. A terrorcsapat tagjai közül önként jelentkezőket kértek a gyilkosságok végrehajtására. A dicstelen tette való jelentkezés lehetőségének a terrorcsapat tagjai közötti kihirdetésére RÖSCHER Márton terroristát kérték fel. Nem volt nehéz dolga. A hóhérmunkára rövid időn belül KAKAS Ferenc, NEUMAYER Géza, CSOMOR Gábor, PETHŐ István és TRAILLA György terroristák önként jelentkeztek.²³

A gyilkosok az épület pincéjének a plafonja mentén végighúzódo vízcsőre vetettek kötelet, alá pedig létrát támasztottak. Az áldozataikat egyenként gyilkolták meg oly módon, hogy először a pince egyik fülkéjében összeverték — lényegében puskatussal összezúzták őket —, majd odavezették a vízcsőről alácsüngő kötélhez és arra kényszerítették áldozataikat, hogy a létrán felmásszanak. A nyakukra hurkot dobtak, a létrát pedig kirántották a lábuk alól. Az áldozatokat pedig a lábuknál fogva lefelé húzták. Minden meggyilkolt csendőrtiszt holttestét még negyedóráig lógni hagyták. Ezután vették sorra a következő áldozatukat.

Elsőként BORHY Sándort gyilkolták meg, majd hasonló sorsra jutott MENKINA János és FERY Oszkár is. MENKINA János alatt a kötél elszakadt. Lezuhant, de újra felkényszerítették a létrán. Azonban miután levették a kötélről még élet volt az áldozatban, ezért CSOMOR Gábor és PETHŐ István szuronyokkal összeszurkálták. A holttesteket a pince padlóján egymás mellé helyezték és az akasztásnál használt kötéllal összekötötték. RANÁNYI Kornél és BONYHÁTI Tibor a tornateremből súlyzókat hozott, amelyeket a holttestekre kötöttek. Előállt egy teherautó a kora hajnali órákban, amelyre a holttesteket felhelyezték és elszállították a műegyetem mellé a Dunapartra, ahol a holttesteket a vízpartig vonszolták, majd a folyóba dobták.²⁴

A pribékek ugyan a gyilkosság éjjelét követő reggel CSERNY József társaságában borral koccintva ünnepelték meg aljas tettüket, de — mint annyi más rémtett — az ő vétkük sem

maradt nyom nélkül. Egy halász 1919. VI. 22-én reggel 5³⁰ -kor nagy vértócsát fedezett fel a Bertalan utca és a Múzeum rakpart sarkán. Mivel a közelben lakó halász az éjszaka folyamán nagy csobbanásokat is hallott, az észlelteket bejelentette a Vörös Őrség parancsnokságán, ahonnan ECKER István detektívet küldték ki a helyzet tisztázására. A detektív — aki a régi rendszer egyik nyomozója volt — a rakparti helyszín szemrevételezése nyomán ismerve a mozdony utcai laktanya hírnevét oda is elsétált, ahol szintén friss vérnnyomokat talált. ECKER István e gyanús körülményeket azonnal jelentette a felleteseinek. A Vörös Őrség parancsnoksága azonban a nyomozást megszüntette. Hiába sürgették a hozzátartozók a csendőrtisztek eltűnése ügyének a kivizsgálását. A Vörös Őrség semmit sem tett az eltűnések felderítése érdekében.²⁵

Érdemi feltáró munkára a proletárdiktatúra után került sor. A visszaállított fővárosi rendőrség 10 nap alatt kinyomozta az igazságot. A gyilkosok elnyerték méltó büntetésüket. A bíróság CSERNY Józsefet, PAPP Sándort, BONYHÁTI Tibort, KAKAS Ferencet, CSOMOR Gábort, NEUMAYER Gézát, LOSCHER Mártont kötél általi halálra ítélte. Az ítéletet végrehajtották. PETHŐ István és TRAILLA György szökésükkel kivonták magukat az igazságszolgáltatás hatálya alól. ZAGYI József volt cső.ftörm.-t a hadbíróság később kötél általi halálra ítélte.²⁶

A három csendőrtisztnak — mint a feltételezett lázadás lehetséges potenciális kedvezményezettjeinek — bestiális módon történő likvidálása kétségtelenül szörnyű gyilkosság volt, azonban sajnálatos módon nem számított egyedi esetnek. Dr. VÁRY Albert koronaügyész-helyettes gyűjtötte össze a tanács hatalom alatti rémtetteket. Bírói ítéletek alapján állította össze azoknak a névjegyzékét, akik a proletárdiktatúra áldozatai voltak. A magyarországi tanácsköztársaság 133 napos fennállása során 590 személyt végeztek ki. SZAMUELLY Tibor egyedül több mint 100 gyilkosságért volt felelőssé tehető. VÁRY Albert gyűjtőmunkája eredményeit „*A vörös uralom áldozatai Magyarországon.*” című könyvében publikálta. Művében a szerző azt is leírta, hogy a névsor nem teljes, mert: hiányoztak az elcsatolt területek adatai, nem kerültek felmérésre a súlyos bán-

talmazások következtében elhaltak, végül pedig nem tudta megállapítani azok számát, akiket a Vörös Hadsereg kebelében végeztek ki. VÁRY Albert művében 24 csendőr kivégzéséről tett említést. A listában egy fő altábornagy, két fő alezredes, egy fő százados, egy fő hadnagy, hat fő tiszthelyettes, egy fő járásörmester, 11 fő örmester és egy fő csendőr szerepel.²⁷

A magyarságukért, csendőr létükért meggyilkot bajtársaikról a Magyar Királyi Csendőrség személyi állományának a tagjai méltó módon megemlékeztek, visszamaradt családtagjaikat segíteni igyekeztek. Ezen igyekezetükben a magyar állam is támogatta a csendőröket. Így történt ez FERY Oszkár altbgy. és két tiszttársa esetében is.

1921-ben a tanítóképző épület falán a három mártírhaltalt csendőrtiszt emlékére táblát helyeztek el: *„Ezen épületben szenvedtek hősiesen vértanúi halált a nemzeti ügy szolgálatában 1919. évi július hó 21-én Fery oszkár cs. és kir. altábornagy csendőrségi felügyelő, Borhy Sándor és Menkina János m. kir. csendőr alezredek.”*

A három csendőrtiszt kínzásának és meggyilkolásának színhelyét magába foglaló Mozdony utcát átkeresztelték FERY Oszkár utcára. A gyilkosság szűkebb helyszínén a tanítóképző pincéjében 1924. X. 29-én emléktáblát lepleztek le a mártírhaltalt csendőrök emlékére. Az emléktábla leplezésén részt vett FERY Oszkár altbgy. özvegye, két fia, rokonsága, ismerői és tisztelői, továbbá a tanítóképző intézet tanárai és hallgatói, valamint a csendőrség felügyelője SZAHLENDER Béla a Budapesten állomásozó csendőrtisztek kíséretében. A mártírhaltalt csendőrtisztek érdemeit a tanítóképző intézet igazgatója QUINT József méltatta.²⁸

A budai helyőrségi templomban²⁹ 1927 július 21-én a három megkínzott csendőrtiszt megcsonkításának évfordulóján 9³⁰ órai kezdettel rekviem volt, melyet P. SZABÓ Pius celebrált az áldozatok emlékére elmondott beszéde kíséretében. A szertartáson a család, a testület tiszt karának és legénységének a képviselői, a polgári élet állami és társadalmi szervezeteinek küldöttei vettek részt.³⁰

Rimaszécsen, FERY Oszkár altbgy. szülőfalujában —

amely a felvidék déli sávjának a visszatérésével került ismét magyar fennhatóság alá — 1940-ben emléktáblát helyeztek el a mártírhalált halt altábornagy szülőházának a falán „*Ebben a házban született Fery Oszkár altábornagy a Magyar Szent Korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelője, 1860. június 10.-én. Vértanúhalált halt a gyászos rémuralom alatt 1919. VII. 22.-én. Emlékét kegyelettel őrzi szülőfaluja és minden igaz magyar. 1940*”³¹

Az emléktáblát leleplező ünnepségen résztvett a miniszterelnökség képviselőjében TRAEGER Ernő miniszteri osztályfőnök, az anyatestület nevében vitéz SÁRAY Ferenc tábornok a testület felügyelőjének a helyettese, vitéz BÁTKY József ezds. a miskolci csendőr kerület-parancsnok, továbbá a területileg illetékes csendőr parancsnokságok vezetői és a rimaszécsi őrs személyi állománya, valamint dr. HORVÁTH Árpád Gömör és Kishont vármegye alispánja továbbá dr. HORVÁTH Béla a feledi járás főszolgabírája, illetve a miskolci hadtest-parancsnokság és a tornaaljai honvéd állomás-parancsnokság küldötte. Résztvettek a rendezvényen a FERY-család tagjai, köztük FERY Oszkár altbgy. két felnőtt fia FERY Tibor minisztery tanácsos és FERY Oszkár főhadnagy. Az ünnepségre ellátogatott a falu lakossága és a környező települések lakói közül is számosan.³²

Ezzel akár le is zárulhatott volna a magyar rendvédelem-történet egy szomorú epizódja, hiszen a gyilkosok elnyerték méltó büntetésüket, a mártírok emlékét pedig az utókor méltóképp ápolta. Magyarország szovjet megszállása nyomán azonban a helyzet megváltozott. A FERY Oszkár utcát a német megszállás ellen fellépő KISS János altábornagy névre változtatták. Vajon miért éppen a FERY Oszkár utcát kellett átkeresztelni? A tanítóképzőfaláról eltűnt az emléktábla. Magát a testületet is megszüntették a ROSENFELD (RÁKOSI) Mátyás féle „szalámi taktika” részeként. A pártállam időszakában nyilvánvaló és egyértelmű volt, hogy az a rendszer, amely a testületet — mint a polgári magyar állam legütőképesebb szervezetét — megszüntette³⁴ és a személyi állomány tagjait és családjait koncepciós perek formájában évtizedekig üldözte³⁵ nem ápolhatja a csendőr mártírok emlékét és nem is tűrhet el ilyen cse-

lekedeteket.

A rendszerváltás után a helyzet elvileg megváltozott ugyan, azonban a gyakorlatban szinte semmi sem történt. A balliberális beállítottságú kormányzás időszakában a Magyar Királyi Csendőrség Böszörményi úti épületegyüttesében működő — akkori nevén BM Nemzetközi Oktatási Központ — tanintézet vezetőjének csaknem az állásába, karrierjébe, hivatása gyakorlásának a lehetőségébe került, hogy otthont „merészelt” volna nyújtani egy csendőrség-történeti tudományos konferenciának. A magyar államhatalom egyértelmű negatív üzenete a témakör iránt érdeklődők számára, hogy a tanítóképző intézmény falára ugyan felkerült egy emléktábla a „Budapest XII. kerületi Hegyvidéki Önkormányzat” ténykedése nyomán: „*A vörösterrorelőzések áldozatául esett Fery oszkár csendőr altábornagy nevét viselte az utca 1921 és 1945 között. Újraállították: a budapest XII. kerület hegyvidéki önkormányzat 2011.*”³⁶, az állam azonban abban semmilyen szerepet nem vállalt. Továbbra is hiányzik a bestiális gyilkosság helyszínén az alagsorban 1924-ben felállított majd 1945-ben eltűnt emléktábla pótlása. A mai magyar rendőrség — amelynek az egyik korabeli elődje a magyar csendőr testület volt, annak 1945. évi megszűntetésekor átvette feladatait és eszközrendszerét, valamint hatáskörét — kísérletet sem tett elődszervezete történetével való foglalkozásra. A mai magyar rendőrség tagjai döntő többségének a rendszerváltás után három évtizeddel még mindig fogalma sincs az elődszervezet történetéről.

1919. VII. 22-én a CSERNY különítmény terrorlegényei bestiális módon meggyilkoltak három csendőrtisztet. A mártírok emlékét pedig azok likvidálják napjainkban, akik illetékeségük ellenére a rendvédelmi testületek személyi állománya tagjainak képzésébe még mindig nem vonták be a testület történetének a témáját.

Elfogadhatatlan, hogy — a kutatás és a véleménynyilvánítás szabadságára hivatkozva — az illetékesek elhatárolják magukat a vértanúk ápolásának teendőitől, mondván azt megtehetik a civil szervezetek. Egyszerűen nem hajlandók tudomásul venni, hogy a három mártírt azért gyilkolták meg mert a

magyar nemzet állama egyik rendvédelmi szervezetéhez tartoztak. E jelenség sajnos történelmünk későbbi időszakában is felbukkant „A nép ellensége” vád formájában. Megítélesem szerint ide vezethető vissza a sajátos életszemlélettel rendelkező körök részéről tapasztalható ellenszenv mindennel szemben ami nemzeti, mivel az szemben áll a doktréner elképzelésekkel. Van tehát eszmei kapcsolat, illetve kontinuitás az 1919. évi szomorú események és azok felett a XXI. század kezdetén tapasztalt hallgatás között.

A kérdés csupán az kinek az érdekében áll, hogy a 2018. évben 785 762 800 000 forint költségvetéssel rendelkező belügyi tárca³⁷ kiadásaiba ne férjen bele az elődszervezet mártírjai emlékének az ápolása, illetve a különböző szintű oktatási programokban és protokollokban ne jusson hely a témával való foglalkozásra.

Kinek a szabadsága az, ahol a nemzet állama különböző illetékesei szabadon nem vesznek tudomást a rendvédelmi szervezetek vértanú halált halt tagjairól?

Jegyzetek:

- ¹ PRESZLY: 11-12.p.
- ² Loc.cit.
- ³ ÖRY
- ⁴ SUBA: 131-132.p.
- ⁵ PARÁDI: *A Magyar Királyi Csendőrség. Az első magyar polgári, központosított közbiztonsági őrtestület 1881-1945.* 39-48.p.
- ⁶ A mi vértanúink. 35.p.
- ⁷ REKTOR: 150-151.p.
- ⁸ PARÁDI: A Magyar Királyság határrendőrsége. 110.p. ; Idem: A Magyar Királyi Csendőrség határőrizeti szolgálata. 85.p. ; Idem: A dualista Magyarország határőrizete a migráció tükrében. 80.p. ; Idem: Az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságának határszéli csendőrsége. 103.p. ; Idem: Határrendőrség a történelmi Magyarországon. 56.p. ; Idem: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. 70.p.
- ⁹ SZAKÁLY: *A magyar tábori csendőrség története 1938-1945.* 16-19.p.
- ¹⁰ FARKAS: 209.p.
- ¹¹ 1912/LXIII.tc.
- ¹² PARÁDI: A hátszág rendvédelme 1914-1918.
- ¹³ A mi vértanúink. op.cit. 35.p.
- ¹⁴ REKTOR: op.cit. 151.p.
- ¹⁵ 10 000 csendőr közül csak 500-at kívánt volna megtartani, a többit ki szerette volna irtani.

A mi vértanúink. op.cit. 35.p.

¹⁶ Loc.cit. 35.p.

¹⁷ REKTOR: op.cit. 158-159.p.

¹⁸ A Mozdony utcai épület tanítóképzés céljára épült. A magyarországi tanács hatalmat megelőzően és követően is ezt a célt szolgálta. A XX. század kezdetén az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara egyik szervezeteként napjainkban is hasonló funkciót tölt be.

¹⁹ REKTOR: op.cit. 159-160.p.

²⁰ PRESZLY: op.cit. 251.p.

²¹ REKTOR: op.cit. 160.p.

²² Loc.cit. 158.p.

²³ A mi vértanúink: op.cit. 36.p.

²⁴ Loc.cit. 36.p.

²⁵ REKTOR: op.cit. 161.p.

²⁶ A mi vértanúink: op.cit. 36.p.

²⁷ VÁRY: 1-55.p.

²⁸ „Quint József (1882–1929) 1906-tól tanított a budai állami tanítóképzőben, majd 1916-tól haláláig igazgatta az intézetet. A gyermektanulmányi mozgalom ismert alakja volt, aki Drozdy Gyulával együtt sokat tett a herbarizmus fellazításáért, az „egyéni jellemlapok” bevezetéséért. Jelentős szerepe volt az 1925. évi népiskolai tanterv kidolgozásában s a végrehajtását szolgáló – később Mérei Ferenc és mások által erősen bírált – ún. „vezérkönyvek” megszületésében. A korabeli tanítói és tanítóképző intézeti tanári közélet elismert alakja, egy időben az Országos Közoktatási Tanács, az Országos Testnevelési Tanács tagja s a Tanítóképző-intézeti Tanárok Országos Egyesületének elnöke volt. A Tanácsköztársaság idején időhúzásra játszott: az akkor rohamtempóban tervezett reformfolyamat lassításáért munkálkodott. Ideológiai távolságtartását alig leplezve posztján maradt, ám az általa károsnak tekintett folyamatok hatásának minimalizálására törekedett, s a Tanácsköztársaság bukása után a VKM VI/2. osztályának előadójaként személyesen kezdeményezte a közoktatásügyi népbiztosság tanítóképzéssel kapcsolatos rendeleteinek hatályon kívül helyezését.”

DONÁTH: 144-146.p. ; GABÁNYI: A kötet végi számozatlan képmelléletekben.

²⁹ A templomból ma már csupán a fal csonkjai és a részlegesen helyreállított harang tornya áll a Kapisztrán téren. A templom Budapest ostroma során pusztult el, azóta — a maradványokat konzerválták ugyan, de az épületet — nem állították helyre.

³⁰ Rekvium Fery altábornagy és vértanútársai emlékezetére.

³¹ FERY Oszkár altábornagy emléktáblájának leleplezése szülőfalujában.

³² Loc.cit.

³⁴ I 690/1945. (V. 7.) ME.r.

³⁵ ZÉTÉNYI: 23-48.p. ; KOVÁCS: 103-140.p. ; VINCZE: 95-110.p.

³⁶ DONÁTH: op.cit. 145.p. ; PARÁDI: Elpusztított emlékhelyek.

II. A célok megvalósításához rendelkezésre álló erőforrások 2018-ban

A XIV. BM fejezet 2018. évi költségvetése a közfeladatainak ellátásához és céljainak megvalósításához 25.996,4 millió forint bevételi és 759.766,4 millió forint támogatási előirányzatot tartalmaz.

millió forintban, egy tizedessel

Megnevezés	Kiadás	Bevétel	Támogatás	Átlagos statisztikai állományi létszám (fő)
Költségvetési szervek	658 835,4	25 696,1	633 139,3	85 566
Fejezeti kezelésű előirányzatok	126 927,4	300,3	126 627,1	-
Központi kezelésű előirányzatok	55,0	-	-	-

Parlament honlap/2018.

Forrás- és irodalomjegyzék (a jegyzetekben alkalmazott rövidítések oldása):

MONOGRÁFIÁK, ÉS KISMONOGRÁFIÁK ÉS HASONLÓ JELLEGŰ KÖTETEK

- DONÁTH (28.:36.): — DONÁTH Péter: A cserny-különítmény rémtettei „mozdony utcai laktanyájukban” 1919 júliusában Fery oszkar és tisztársai halálának körülményei, következményei, utóélete. 144-254.p. In DONÁTH Péter et al. (szerk.): *Sorsfordító mozzanatok a magyarországi kisgyermekkorú nevelőképzés, a Budapesti Tanítóképző Főiskola, az ELTE TÓK és épülete történetéből.* Budapest, 2012, Trezor. 256 p. HU-ISBN 978 963 81 4144 6.
- FARKAS (10.): — FARKAS Márton: *Katonai összeomlás és forradalom 1918-ban. A hadsereg szerepe az Osztrák-Magyar Monarchia felbomlásában.* Budapest, 1969, Akadémia. 428 p. HU-ISBN —
- GABÁNYI (28.): — olysói GABÁNYI János (szerk.): „Mártírjaink.” *Az „őszirózsás” forradalom és a proletárdiktatúra áldozatainak meggyilkolása, lelki és testi megkínzása.* Budapest, 2002, Gede Testvérek. (reprint) 431 p. HU-ISBN 978 963 92 9805 0.
- PARÁDI: *A Magyar Királyi Csendőrség. Az első magyar polgári, központosított közbiztonsági őrtestület 1881-1945.* (5.): — PARÁDI József: *A Magyar Királyi Csendőrség. Az első magyar polgári, központosított közbiztonsági őrtestület 1881-1945.* Budapest, 2012, Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. 281 p. HU-ISBN 978 963 08 4794 0. /A magyar rendvédelem-történet öröksége, 2./ HU-ISSN 2062-8447.

REKTOR — REKTOR Béla: *A Magyar Királyi Csendőrség (7.;14.;17.;19.;21.;22.;25.;* oknyomozó története. Cleveland, Ohio, USA, 1980, Árpád Könyvkiadó Vállalat. 552 p. USA-ISBN 0 934214 01 8.

SZAKÁLY: *A magyar tábori csendőrség története 1938-1945.* — SZAKÁLY Sándor: *A magyar tábori csendőrség története 1938-1945.* Budapest, 2000, Ister. 173 p. HU-ISBN 963 92 4324 8.

VÁRY — VÁRY Albert: *A vörös uralom áldozatai Magyarországon.* Budapest - Vác, 1922, Váci Fegyintézet Nyomdája. 172 p.

TANULMÁNYOK

KOVÁCS — KOVÁCS Zoltán András: Csendőrsors Magyarországon 1945 után. 103-140.p. In OKVÁTH Imre (szerk.): *Katonai perek 1945-1948.* Budapest, 2001, Történelmi Hivatal. 368 p. HU-ISBN 963 00 7464 8. /Közel-múltunk hagyatéka./ HU-ISSN 1586-9784.

PARÁDI: A Magyar Királyság határrendőrsége. — PARÁDI József: A Magyar Királyság határrendőrsége. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVIII. évf. (2010) 21. sz. 101-116.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2007. október 5.-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A magyar rendvédelem fejlődése a XIX–XX. században*” című XXI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI: A Magyar Királyi Csendőrség határőrizeti szolgálata. — PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség határőrizeti szolgálata. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XIX.évf. (2010) 22.sz. 77-91.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2008. október 10.-én Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyarrendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „*Másfél évszázad rendszerváltozásainak hatásai a nemzeti rendvédelmünkre*” című XXII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

- PARÁDI: A dualista Magyarország határőrizete a migráció tükrében. (8.,) — PARÁDI József: A dualista Magyarország határőrizete a migráció tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXII.évf. (2012) 26.sz. 66-80.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011.november 11-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében*” című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI: Az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságának határszéli csendőrsége. (8.:) — PARÁDI József: Az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságának határszéli csendőrsége. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXII.évf. (2012) 26.sz. 81-104.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011 november 11-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében*” című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI: A hátország rendvédelme 1914-1918. (12.:) — PARÁDI József: A hátország rendvédelme 1914-1918. 108-124.p. In SZIDIROPULOSZ Arc-himédesz (szerk.): *Trianoni Szemle Évkönyv*. VII. évfolyam. Budapest, 2015, Trianoni Kutatóintézet Közhasznú Alapítvány. 311 p. HU-ISSN 2060-2502.
- PARÁDI: Határrendőrség a történelmi Magyarországon 1906-1918. (8.:) — PARÁDI József: Határrendőrség a történelmi Magyarországon 1906-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXVI.évf. (2016) 51.sz. 43-56.p. HU-ISSN 1216-6774.
- PARÁDI: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. (8.:) — PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774.
- VINCZE (35.:) — VINCZE Gábor: Kötelességteljesítésért életfogytiglan. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXVIII.évf. (2018)

55.sz. 95-118.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2018. február 16-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság Csendőrség-történeti Szakosztálya által szervezett „100 éve alakult át a magyar rendvédelmi modell?” című XVIII. magyar közbiztonság-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SUBA
(4.):

- SUBA János: Karhatalmi formációk Magyarországon 1918-1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XV.évf. (2008) 18.sz. 131-142.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2004. október 13.-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „Karhatalmi feladatok a bűnmegelőzés és a békefenntartás szolgálatában Európában a XIX-XX. században” című XVIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ZÉTÉNYI
(35.):

- ZÉTÉNYI Zsolt: KRISTÓF László in memoriam. 23-48.p. In PARÁDI József — SAKÁLY Sándor — SZIGETVÁRI Oszkár — ZÉTÉNYI Zsolt: *Nyomozati utasítások a Magyar Királyi Csendőrség számára*. Budapest, 2018, Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. 401 p. HU-ISBN 978 615 80 3049 6. /A magyar rendvédelem-történet hagyatéka, 2./ HU-ISSN 2064-4728.

CIKKEK

Fery altábornagy, Borhy és Menkina alezredek emléktáblájának leleplezése.
(28.):

- Fery altábornagy, Borhy és Menkina alezredek emléktáblájának leleplezése. *Csendőrségi Lapok*, XIV.évf. (1924) 10.sz. (hírek – rovat) 11.p.

FERY Oszkár altábornagy emléktáblájának leleplezése szülőfalujában.
(30.;32.):

- FERY Oszkár altábornagy emléktáblájának leleplezése szülőfalujában. *Csendőrségi Lapok*, XL.évf. (1940) 20.sz. (hírek rovat.) 689.p.

A mi vértanúink.
(6.;13.;15.;16.;23.;26.):

- A mi vértanúink. *Csendőrségi Lapok*, XVI.évf. (1926) 2.sz. 35-36.p.

- PARÁDI: Elpusztított emlékhelyek. — PARÁDI József: Elpusztított emlékhelyek. *Rendvédelem-történeti Hírlevél*. XVII.évf. (2008) 29-30.sz. (36. ;) 96-110.p. HU-ISSN 1785-3257.
- PRESZLY — PRESZLY Lóránd dr. cső.örgy. (cím nélkül). (1.;2.;20. ;) *Csendőrségi Lapok*, XV.évf. (1925) 14.sz. 11-12.p.
- Rekviem Fery altábornagy és vértanútársai emlékezetére. — Rekviem Fery altábornagy és vértanútársai emlékezetére. *Csendőrségi Lapok*, XVII.évf. (1927) 15.sz. (hírek – rovat) 476.p. (30. ;)

KÉZIRATOK

- ÓRY — ÓRY Károly: *Katonapolitika és a hadsereg főbb kérdései az októberi polgári demokratikus forradalom időszakában*. Bölcsészdoktori disszertáció. (ELTE-BTK). Budapest, 1970. (3. ;)

JOGSZABÁLYOK

- 1912/LXIII.tc. — 1912/LXIII.tc. a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről. (11. ;)
- 1 690/1945. (V. 7.) — 1 690/1945. (V. 7.) ME.r. a csendőrség feloszlásáról és az államrendőrség megszervezéséről. (34. ;) *Magyarországi Rendeletek Tára*, LXXIX.évf. (1945) I-VI. füzet 131-133.p.

VILÁGHÁLÓS HIVATKOZÁSOK

- Parlamenti honlap — Parlamenti honlap 2018 Belügyi költségvetés. 2018 *Világhálón:* (37. ;) <http://www.parlament.hu/irom40/15381/adatok/fejezetek/14.pdf>

Mellékletek jegyzéke:

- I.sz. melléklet
BORHY Sándor csendőr alezredes
- II.sz. melléklet
FERY Oszkár altábornagy
- III.sz. melléklet
MENKINA János csendőr alezredes

I.sz. melléklet

BORHY Sándor csendőr alezredes

Forrás ! *Csendőrségi Lapok*, XVI.évf. (1926) 2.sz. 35.p.

II.sz. melléklet

FERY Oszkár altábornagy

Forrás ! *Csendőrségi Lapok*, XVI.évf. (1926) 2.sz. 35.p.

MENKINA János csendőr alezredes

Forrás ! *Csendőrségi Lapok*, XVI.évf. (1926) 2.sz. 35.p.

